

INTERNATIONAL

JOURNAL of HUMAN STUDIES

ULUSLARARASI İNSAN ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

ISSN: 2636-8641

Cilt/VOLUME 3 Sayı/ISSUE 6 Yıl/YEAR: 2020

Alındı/RECEIVED: 08-09-2020 – Kabul/ACCEPTED: 13-10-2020

Ebeveynlerin Cinsiyet Kalıp Yargılarının Oyuncak Seçimine Etkisi

The Impact of Parents' Gender Stereotypes on Toy Selection

Elif TABAK¹

Güzin Yasemin TUNÇAY²

Abstract

The study aimed to examine how gender stereotypes of parents with children aged between 3 and 6 years and from different socioeconomic backgrounds and their views about toys and play materials affect toy selection. This study used a descriptive survey research design to explore parents' views on their children's toy selection. The population consisted of parents of children who were attending nine kindergartens in the central

Öz

Araştırma, 3-6 yaş grubu çocuğu olan, farklı sosyo ekonomik özelliklere sahip ebeveynlerin oyuncak ve oyun materyalleri hakkındaki görüşlerinin ve ebeveynlerin cinsiyet kalıp yargılarının oyuncak seçimine etkilerini incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmada ebeveynlerin çocuklarının oyuncak seçimine yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla betimsel tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın evreni, Çankırı ili Merkez ilçesinde bulunan 9

¹Elif TABAK, Yüksek Lisans Öğrencisi, Çankırı Karatekin Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Çocuk Gelişimi Bölümü, eliftabak22@gmail.com, Orcid: 0000-0003-0862-5593

²Güzin Yasemin TUNÇAY, Dr. Öğr. Üyesi, Çankırı Karatekin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, gytuncay@gmail.com, Orcid: 0000-0003-4872-1096

district of Çankırı in the 2019-2020 academic year. The sample consisted of parents of 128 children aged between 3 and 6 years (65 girls and 63 boys). A “Personal Information Form” and a “Parents’ Toy Preferences Form” developed by the researchers were used in the data collection. The data were collected through face-to-face interviews with parents who volunteered to participate in the study. Statistical analysis was performed using SPSS software version 20. The data were analysed using the chi-square statistic and stepwise regression. Parents choose toys for their children, taking into account children’s developmental characteristics and wishes and the price and quality of toys. Additionally, when choosing toys, they preferred to buy toys that are considered appropriate for their children’s sex. Families choose toys for their children, taking into consideration many issues. The study found that parents most often allow their children to play with toys that are considered to be specific to their sex. Based on these results, parents are recommended to choose toys that are suitable not only for their children’s sex but also for both sexes when buying toys for their children because children learn life through games and toys.

Keywords: Sex, Gender, Parent, Toy, Toy Selection.

anasınıfına, 2019-2020 eğitim öğretim yılında devam eden çocukların ebeveynlerinden oluşmaktadır. Araştırma örneklemini 3-6 yaş grubunda olan; 65’i kız, 63’i erkek olmak üzere 128 çocuğun ailesinden oluşmaktadır. Araştırmaya katılmaya gönüllü olan ebeveynlere, araştırmacılar tarafından geliştirilen “kişisel bilgi formu” ve “ebeveyn oyuncak tercih formu” uygulanmıştır. Araştırma verileri araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden ailelerle görüşülerek, araştırmacı tarafından yüz yüze uygulanarak toplanmıştır. Verilerin analizinde SPSS 20 paket programı kullanılmıştır. Toplanan veriler üzerinde betimsel ki kare ve çoklu regresyon analizleri yapılmıştır. Ebeveynlerin çocuklarına oyuncak seçerken gelişim özelliklerine, fiyatına, kalitesine ve çocuklarının isteklerini göz önünde bulundurarak oyuncak seçtikleri görülmüştür. Ayrıca oyuncak seçerken çocuklarının cinsiyetlerine uygun olduğu düşünülen oyuncaklar almayı daha çok tercih etmişlerdir. Aileler çocukları için birçok özelliği göz önünde bulundurarak oyuncak seçmektedir. Özellikle çocuklarının cinsiyetlerine özgü olduğu düşünülen oyuncaklarla oynamalarına daha çok izin verdikleri araştırma sonucunda görülmüştür. Bu sonuçlar doğrultusunda; ebeveynlerin çocuklarına oyuncak alırken sadece cinsiyetlerine uygun olduğu düşünülen oyuncak almamaları, her iki cinsiyete uygun oyuncak seçmeleri önerilmektedir. Çünkü çocuklar oyun ve oyuncaklar sayesinde hayatı tanımaktadırlar.

Anahtar Kelimeler: Cinsiyet, Ebeveyn, Oyuncak, Oyuncak Seçimi, Toplumsal Cinsiyet

Giriş

Çocuk için ciddi bir uğraş olan oyun ayrıca çocuğun en önemli işidir. Çocuklar için oyun oynamak nefes almak, yemek yemek kadar doğal bir süreçtir ve çocukların gelişimi için oldukça önemlidir. Çocuk oyun yoluyla rahatlayabilmektedir. Çocuk için oyun; çocuğun kendisini ifade ettiği, sorunlardan uzaklaştığı ve duygularını açıklayabildiği güvenli limanıdır. (Erden, 2001, s.1; Can, 2016,s.2). Ayrıca doğal bir öğrenme ortamıdır. Oyun; çocuğun tüm gelişim alanlarını destekleyerek, çocuğu eğlendiren ve çocuğun keyifli vakit geçirmesini sağlayan evrensel bir dildir. Çocuk oyun yolu ile yaşam sürecinde gerekli olan bilgileri, becerileri ve davranışları öğrenebilmekte, içinde yaşadığı dünyayı ve çevresini tanıyabilmekte ayrıca kendi ilgi ve yeteneklerini de yine oyun yoluyla fark edebilmektedir. Oyun, ayrıca çocukla iletişim kurmada, çocuğun duygularını anlama da, bilgi ve beceri kazandırmada, en iyi eğitim ve öğretim metodudur (Kırman, 2019, s.1).

Bu çalışmada da 3-6 yaş grubu çocuğu olan farklı sosyo ekonomik özelliklerdeki ebeveynlerin oyuncak ve oyun materyalleri hakkındaki görüşlerinin ve bu yaş grubu çocukların ebeveynlerinin cinsiyet kalıp yargılarının oyuncak seçimine etkilerinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu genel amaç altında aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır.

- Ebeveynlerin cinsiyet kalıp yargılarının oyuncak seçimine bağlı tutumları çocuklarının cinsiyetlerine göre farklılık göstermekte midir?
- Ailelerin sosyo-ekonomik düzeylerinin oyuncak seçimine etkisi var mıdır?
- Ebeveynlerin eğitim durumlarının, çocuklarının oyuncak seçimine etkisi olmakta mıdır?

Çocuğun Gelişiminde Oyun ve Oyuncanın Önemi

Çocuğun özgürlüğüdür, oyun. Oyun oynarken çocuk, yetişkinlerin kısıtlamalarından uzak, kendisiyle baş başadır. Bu özgürlük alanında konuşma, düşünme ve ifade etme yeteneğini ortaya koyar, gözlemlerini ve tecrübelerini oyunlarına yansıtır (Ömeroğlu, Ersoy, Tezel Şahin, Kandır, Turla, 2007, s.11). Çocukların dünyasında oyun kadar önemli olan bir diğer unsur ise oyuncaktır. Oyuncaklar çocukların gerçek dünyası ile hayal dünyası arasında bir köprü görevi görür. Onların gelişimlerini destekleyerek, onları mutlu edip eğlendirmekte; neyi, nasıl, nerede yapabileceğini öğreterek onlara yol göstermektedir (Dilci, Arslan, 2017, s. 48; Özyeşer Cinel, 2006, s.13). Oyuncaklar erken çocukluk döneminde bilişsel ve dil gelişimine, problem çözme ve sosyal becerilerin gelişimine katkı sağlamaktadır ayrıca fiziksel aktiviteler için de önemlidir (Healey ve ark., 2019).

Çocuğun Gelişim Alanlarına Oyunun Etkileri

Oyun çocukların hayatının bir parçasıdır ve gelişimlerine katkısı büyüktür. Özellikle erken çocukluk döneminde oyun, çocukların birçok beceriyi kazanmasını sağlar. Ayrıca çocuğun bilişsel, psiko-motor ve sosyal kapasitesini artırır (Kuğuoğlu, Kürtüncü Tanır, 2006, s.294)

1. Bilişsel gelişime katkıları

Oyun çocuğun zihninde uyarılmalara yol açarak çocuğun düşünme, akıl yürütme, karar verme becerilerini kullanmasını sağlar (Gülay Ogelman ve ark., 2019, s.66). Oyun çocukların problem çözme becerisinin gelişmesine, neden sonuç ilişkilerini kavramasına, nesnelere nasıl çalıştığını öğrenmesine, akademik beceriler kazanmasına, dikkatini bir konu üzerinde daha uzun süre yoğunlaştırmasına katkı sağlar (Kırman, 2019, s.19).

2. Sosyal duygusal gelişimine katkıları

Çocuklar oyun yoluyla korkuları ile başa çıkmayı, mutlu olmayı öğrenirken; kendine güvenmeyi, kendini denetlemeyi, işbirliği yapmayı da öğrenmektedirler. Oyun aracılığı ile çocuklar iletişim kurma, kendini ifade etme, haklarını savunma becerilerini geliştirirler. Kuralları öğrenir ve kurallara uyum sağlamaya çalışır. Sorumluluk almayı ve aldığı sorumluluğu yerine getirmeyi, yardımlaşmayı öğrenmektedir. Ayrıca empati becerilerini ve öz düzenleme becerilerini geliştirirler (Gülay Ogelman ve ark., 2019, s.66; Esen, 2008, s.359-360; Kırman, 2019, s.17).

3. Fiziksel gelişime katkıları

Oyun çocukların büyük ve küçük kas gelişimine büyük katkı sağlamaktadır. Oyun sırasında bedensel koordinasyon gerektiren yürüme, koşma, zıplama gibi hareketlerin yapılması da çocukların solunum, sindirim, boşaltım ve dolaşım sistemlerinin düzenli çalışmasını sağlamaktadır. Hareketli oyunlar sayesinde çocuklar çevrelerini tanıma ve keşfetme imkânı bulurlar. Ayrıca oyunlar tutma, kavrama, bağlama, çözme, dikme gibi küçük kas gelişimi için de oldukça önemlidir. Bu becerilerin kazanılması günlük işleri yapmalarında kolaylık sağlayacaktır (Esen, 2008, s.359; Kırman, 2019, s.21).

4. Dil gelişime katkıları

Çocuklar oyunları esnasında sözel ve sözel olmayan iletişim becerilerini kullanarak kendilerini ifade ederler. Oyunlar sayesinde çocuklarda ses farkındalığı, fonolojik farkındalık, anlam farkındalığı gelişir. Çocuklar oyunları esnasında farklı vurgu ve tonlamalarla konuşmayı öğrenip bunu hayatlarına yansıtırlar. Kendilerini oyun ve oyuncakları yoluyla rahat bir şekilde ifade ederler (Kırman, 2019, s.20).

Çocuklar için oyun; öğretici, zevkli, rahatlatıcı etkilere sahiptir. Ve oyuncaklar da bu oyunlarının ayrılmaz bir parçasıdır (Gülay Ogelman ve ark., 2019, s.66). Oyunlar amaçları, kuralları ve türleri, özelliklerine göre çeşitlilik gösterirler. Bu çeşitlilik çocukların öğrenmelerine katkı sağlar. Çocuklardan yaşlarına göre öğrenilmesi beklenen davranışlar vardır. Bu davranışların çoğunluğunu da oyun materyalleri yani oyuncaklar sayesinde öğrenirler. Bu nedenle de oyuncaklar seçilirken de çocuğun yaşı, ihtiyaçları, ilgileri, yetenekleri göz önünde bulundurulmalıdır (Kırman, 2019, s.21). Yaşadığı çevreyi

özümsemesini ve dünyayı tanımasını sağlayacak oyuncaklara da yer verilmelidir (Healey ve ark., 2019; Menekşe, 2019, s.6).

Çocukların yaşlarına, cinsiyetlerine ve gelişim dönemlerine göre seçtikleri oyuncaklarda farklılık göstermektedir. 0-1 yaş döneminde çocuklar çingiraklar, ziller, müzik kutuları, renkli toplar gibi dikkat çeken oyuncaklar ile oynamayı tercih etmektedirler. 1-2 yaş grubundaki çocuklar ise vücutlarını etkin kullanmaya başladıkları için itmeli, çekmeli oyuncakları, küpler ile oynamayı, sökülüp takılabilen ve iç içe geçebilen oyuncaklarla oynamayı tercih ederler. İki yaşından itibaren çocuklarda sembolik oyun dönemi başlamaktadır. Bu süreçle birlikte çocuklar kuklalarla, minyatür oyuncaklarla, mutfak ve tamir setleri ile oynamayı tercih etmektedirler. 3-4 yaşından itibaren küçük kaslarının gelişmesi ile birlikte üç tekerlekli bisikletler, toplar, büyük küpler ve bloklar, oyun hamurları, boya kalemleri, oyun kumları ile vakit geçirmekten hoşlanırlar. Beş yaştan itibaren yaratıcılıkları gelişmeye ve çok yönlü düşünmeye başladıkları için; bu süreçte zeka oyunları, domino, eşleştirme kartları, resimli bulmacalar daha çok dikkatlerini çekmektedir. Bu dönemde oynadıkları oyuncak çeşitliliği de artmıştır (Egemen, Yılmaz ve Akil, 2004, s.40; Gülay Ogelman ve ark., 2019, s.66).

Kayılı ve ark. (2018), Özdemir (2019), Yağan Güder ve Güler Yıldız (2016) çalışmaları incelendiğinde ebeveynlerin çocuklarının oyuncaklarına çok fazla etki ettiği görülmektedir. İnsanlar kadın ya da erkek cinsiyeti ile dünyaya gelmektedirler. Cinsiyetlerine özgü rolleri, yetiştirildikleri toplumdan öğrenirler. Bu süreçte çocukların kendi cinsiyetlerine “uygun olduğu düşünülen özellikleri” öğrenmelerinde oyun ve oyuncakların önemi büyüktür. Çünkü anne ve babalar çocukları daha doğmadan, doğacak çocukları ile ilgili hayal kurmaya ve onlar için cinsiyetlerine uygun gördükleri giysi, eşya ve oyuncakları almaya başlarlar. Böylece anne ve babalar, çocuklarının cinsiyetlerine özgü olduğu düşünülen oyuncaklarla oynamalarına, kıyafetleri giymelerine yönlendirmiş olurlar (Yorgancı, 2008, s.10-11). Gander ve Gandiner’e (1993) göre; “anne ve babaların, çocuklarını oyuncak seçerken bile cinsiyetlerine uygun olarak yönlendirmeye çalışmaları, çocuklarını cinsel rollerine hazırlamalarının bir göstergesidir” (akt. Kahraman, Başal, 2011, s.38).

Toplumsal Cinsiyet

Bütün toplumlarda bireyler doğuştan biyolojik farklılıklara sahiptir. Bu farklılıklar içinde buldukları kültüre göre şekillenir. Böylelikle kadın ve erkeklerin hangi davranışları sergileyecekleri, hangi etkinliklere katılacakları, hangisinin ne kadar güce sahip olacağı hakkında toplumsal beklentiler oluşur. O kültürde yaşayan kişiler bu beklentileri karşılamaya çalışırken cinsiyet rollerini belirlerler (Günay, Bener, 2011, s.158). Giddens (2012)’e göre de; “bebeğin doğumuyla başlayan sosyalleşme sürecinde, cinsiyet rolleri öğrenilir. Biyolojik anlamda kadın ve erkek olarak dünyaya gelen çocuklar cinsiyetlerine uygun norm ve beklentileri öğrenirler. Böylelikle bu normlara ve beklentilere uygun ‘cinsiyet rollerini’, erkek ve dişi kimliklerini (erilik ve dişiliği) benimserler” (akt. Akkaş, 2019, s.103).

Toplumsal cinsiyet; cinsiyetinden dolayı bir kişinin toplum tarafından algılanışıdır. Yani bireylerin fiziksel görünüşünün ve düşünce yapısının nasıl olması gerektiği; nasıl hissetmesi, giyinmesi,

hareket etmesi ve içinde bulunulan dünyayı nasıl algılaması gerektiği toplumsal cinsiyetle ifade edilmektedir (Yağan Güder ve Alabay, 2016, s.92). Geleneksel değerlerin aktarılırken toplumsal cinsiyet kalıpları da aktarılmaktadır. Bu kalıplar ile tek tipleştirme oluşturulmaktadır. Kadın ve erkek toplumun istediği gibi olmaktadır. Bu değerlerin içselleştirilmesi ile bireyler toplumda uyum içerisinde yaşamlarını sürdürürler. Bu değerlere uyulmadığı takdirde sapmalar gerçekleşmiş olur ve bireyler toplumdan dışlanır (Yılmaz, 2018, s.5-6).

Anne- babalar çocukları için oyuncak tercihinde bulunurken farklı özellikler göz önünde bulundururlar. Bunlardan bir tanesi de cinsiyet kalıp yargılarıdır. Birçok anne ve baba farkında olarak ya da olmayarak çocuklarının cinsiyetlerine göre toplum tarafından beklenen rollerine uygun özellikler kazanmaları için çaba göstermektedirler (Dilci, Arslan, 2017, s.48; Yağan Güder, Güler Yıldız, 2016, s.2).

Yağan Güder ve Alabay (2016)'ın yaptığı çalışmada çocukların oyuncak seçiminde toplumsal cinsiyete uygun oyuncaklar seçtiği ve cinsiyetlerine özgü olduğu düşünülen oyuncakları tercih ettikleri görülmüştür. Aydılek Çiftçi ve Özgün (2011)'ün yaptığı çalışmada da çocukların ailelerinden öğrendikleri toplumsal cinsiyet rollerini oyunlarına yansıttıkları ve buna uygun oyuncaklar tercih ettikleri görülmüştür. Erkek çocuklarının güç, dayanıklılık ve hız gerektiren oyuncakları, kız çocuklarının ise bebek ve ev gereçlerini tercih ettikleri görülmüştür. **Yöntem**

1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışma tarama araştırmalarından betimsel tarama yöntemi kullanılarak yürütülmüştür. Tarama araştırması, katılımcıların bir konu ve ya durum ile ilgili görüşleri, ilgileri, tutumları gibi özellikleri ortaya koymak için derinlemesine yapılan araştırmalardır (Büyüköztürk ve ark.,2019). Araştırmada ebeveynlerin çocuklarının oyuncak seçimine yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla betimsel tarama yöntemi kullanılmıştır.

2. Evren Örnekleme

Araştırmanın evreni, Çankırı ili Merkez ilçesinde bulunan 9 anasınıfına, 2019-2020 eğitim öğretim yılında devam eden çocukların ebeveynlerinden oluşmaktadır. Anasınıfları rastgele seçim yöntemiyle belirlenmiş ve örneklem seçimi yapılmadan araştırmaya katılmayı kabul eden ebeveynler araştırmaya dahil edilmiştir. Araştırma örnekleme 3-6 yaş grubunda olan; 65'i kız, 63'i erkek olmak üzere 128 çocuğun ailesinden oluşmaktadır.

3. Veri Toplama Aracı

Araştırmada iki bölümden oluşan bir veri toplama aracı kullanılmıştır. Veri toplama aracı araştırmacılar tarafından literatürden (Boluşık ve ark. (2014), Menekşe (2019) ve Özyeşer Cinel (2006)) faydalanılarak hazırlanmıştır. Araştırmacılar tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu ve "ebeveyn oyuncak tercih formu" araştırmaya katılan ebeveynlere uygulanmıştır. Kişisel bilgi formu ebeveynlere

yönelik sosyo-demografik özelliklerden oluşmaktadır. Ebeveyn oyuncak tercih formu ise; ebeveynlerin oyuncak seçerken oyuncuğun kalitesine, oyuncuğun fiyatına, çocuğun isteklerine ve cinsiyetine dikkat edip etmedikleri ve aldıkları son oyuncakların neler olduğunu anlamaya yönelik 9 ifadeden oluşmaktadır.

4. Veri Toplama Yöntemi

Araştırma için; 26.12.2019 tarihli ve 152 sayılı kararıyla Çankırı Karatekin Üniversitesi Etik Kurulu'ndan ve Çankırı Milli Eğitim Müdürlüğü'nden 22.01.2020 tarihli resmi yazı ile izin alınmıştır. İzinlerinin alınmasından sonra okullara ziyaretler yapılarak, araştırmanın amacı okul yönetici ve öğretmenlerine de anlatılarak gereken sözlü izinler de alınmıştır. Ailelere okullar aracılığıyla ulaşılmış, ailelere araştırmanın amacı anlatılmıştır. Veriler araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden ailelerle görüşülerek araştırmacı tarafından yüz yüze uygulanarak toplanmıştır. Veriler 3-14 Şubat 2020 tarihleri arasında toplanmıştır.

5. Verilerin Analizi

Katılımcılardan elde edilen veriler üzerinde SPSS 20 paket programında betimsel ki kare ve çoklu regresyon analizleri yapılmıştır. Betimsel analizlerle, sosyo-demografik özellikleri ki kare ile sosyo-demografik özellikler ile oyuncak tercihi arasında ilişki olup olmadığına ayrıca oyuncak tercihi ile sosyo demografik özelliklere göre değişip değişmediğini belirlemek için çoklu regresyon yapılmıştır.

Bulgular

Tablo 1'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan ebeveynlerin %81,3'ü kadın, %18,8'i erkektir. Araştırmaya katılan ebeveynlerin %52,3'ünün 31-40 yaş aralığında, %34,4'ünün 20-30 yaş aralığında olduğu görülmüştür. Araştırmaya katılan ebeveynlerin %44,6'sının İlkokul ve ortaokul mezunu, %29,7'sinin lise mezunu, %25,8'sinin üniversite mezunu olduğu görülmüştür. Ebeveynlerden %67,2'sini ev hanımları oluşturmaktadır ve %63,3'ünün gelir durumunun orta düzeyde olduğu görülmüştür. Araştırmamıza katılan ailelerin %81,3'ünün çekirdek aile olduğu ve %49,2'sinin 2 çocuğu olduğu saptanmıştır. Araştırmaya %50,8 oranında kız çocuğunun ebeveyni, %49,2 oranında erkek çocuğunun ebeveyninin katıldığı görülmüştür.

Tablo1. Ebeveynlerin Tanıtıcı Özellikleri

Özellikler	N	%
Cinsiyet		
Kadın	104	81,3
Erkek	24	18,8
Yaş		
20-30 Yaş	44	34,4
31-40 Yaş	67	52,3
40+ Yaş	17	13,3
Eğitim Durumu		
İlkokul Mezunu	24	18,8
Ortaokul Mezunu,	33	25,8
Lise Mezunu	38	29,7
Üniversite Mezunu	33	25,8
Mesleği		
Memur	27	21,1
İşçi	15	11,7
Ev hanımı	86	67,2
Gelir Durumu		
Düşük	15	11,7
Orta	81	63,3
İyi	32	25,0
Aile Yapısı		
Çekirdek aile	104	81,3
Geniş Aile	19	14,8
Parçalanmış aile	5	3,9
Çocuk Sayısı		
1 çocuk	11	8,6
2 çocuk	63	49,2
3 ve daha fazla	54	42,2
Çocuğun Cinsiyeti		
Kız	65	50,8
Erkek	63	49,2
TOPLAM	128	100,0

Tablo 2. Ebeveynlerin eğitim düzeylerine göre aldıkları oyuncakın çocuğun gelişim özelliklerine dikkat edip etmediklerine yönelik görüşleri

Eğitim Düzeyi		Çocuğunun Gelişim Özelliklerine Dikkat Etme Durum		
		Dikkat etme	Dikkat etmeme	Toplam
İlkokul	N	17	7	24
	%	70,8	29,2	100
Ortaokul	N	19	14	33
	%	57,6	42,4	100
Lise	N	30	8	38
	%	78,9	21,1	100
Üniversite	N	28	5	33
	%	84,8	15,2	100

Tablo 2’de de verilen ki kare sonuçlarına göre; çocuklara oyuncak seçiminde gelişimsel özelliklerini göz önünde bulunduran ebeveynlerin %84,8’sinin üniversite mezunu olduğu belirlenirken, üniversite mezunu ebeveynleri %78,9 oranıyla lise mezunu, %70,8 oranıyla ilkokul mezunu ve %57,6 oranıyla ortaokul mezunu ebeveynlerin izlediği görülmektedir. Çocuklarına oyuncak alırken %42,4 oranında ortaokul mezunu olan ebeveynler gelişimsel özelliklere en az dikkat ederken, bu oranı %29,2 oranıyla ilkokul mezunu, %21,1 oranıyla lise mezunu, %15,2 oranıyla üniversite mezunu ebeveynler izlemiştir. Farklı öğrenim düzeyine sahip olan ebeveynlerin öğrenim durumlarına göre, çocuklarına oyuncak alırken gelişimsel özelliklerine dikkat etme arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu bulunmuştur $\chi^2(sd=4, n=128, p=.03)=10,40 p<.05$. Bu duruma göre ebeveynlerin öğrenim düzeyi yükseldikçe oyuncakın gelişim özelliklerine daha fazla dikkat ettikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 3. Ebeveynlerin eğitim düzeylerine göre çocuklarının tamir aleti, araba vb. oyuncaklarla oynamasına izin verip vermemesine yönelik görüşleri

Eğitim Düzeyi		Tamir Aleti, Araba vs oyuncaklarla oynama durumu		
		İzin verme	İzin vermeme	Toplam
İlkokul	N	15	9	24
	%	62,5	37,5	100
Ortaokul	N	21	12	33
	%	63,6	36,4	100
Lise	N	24	14	38
	%	63,2	36,8	100
Üniversite	N	33	0	33
	%	100	0	100

Tablo 3 de üniversite mezunu ebeveynlerin çocuklarının tamir aletleri, araba vb. oyuncaklarla oynamalarına %100 izin verdikleri görülürken, ortaokul mezunlarının %63,6 oranında, lise mezunlarının %63,2 oranında ve ilkokul mezunlarının ise %62,5 oranında tamir aleti, araba vb. oyuncaklarla oynamalarına izin verdikleri görülmektedir. Çocuklarına tamir aleti, araba vb. oyuncaklar ile oynamalarına %37,5 oranında ilkokul mezunu ebeveynler izin vermezken, bu oranı %36,8 ile lise mezunları ve %36,4 oranında ortaokul mezunları izlemiştir. Farklı öğrenim düzeyine sahip olan ebeveynlerin öğrenim durumlarına göre, çocuklarını tamir aleti, araba vb. oyuncaklarla oynamasına izin vermesi arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu bulunmuştur $\chi^2(sd=4 n=128)=16,74 p<.05$. Eğitim düzeyi yükseldikçe ebeveynlerin çocuklarının farklı cinsiyete ait oyuncaklarla da oynamasına izin verdikleri görülmüştür. Kız çocuğuna sahip olan ebeveynlerin çocuklarının erkek cinsiyetine özgü olduğu düşünülen arabalar ile oynamasına izin vermesi olarak yorumlanabilir.

Tablo 4. Ebeveynlerin mesleklerine göre çocuklarına aldıkları oyuncakın gelişim özelliklerine dikkat edip etmediklerine yönelik görüşleri

Mesleği	Gelişim Özelliklerine Dikkat Etme Durum			
	Dikkat etme	Dikkat etmeme	Toplam	
Memur	N	26	1	27
	%	96,3	3,7	100
İşçi	N	10	5	15
	%	66,7	33,3	100
Ev Hanımı	N	60	26	86
	%	69,8	30,2	100

Tablo 4 de görülen ki-kare sonuçlarına göre; çocuklara oyuncak seçiminde gelişimsel özelliklerini göz önünde bulunduran ebeveynlerin %96,3'ünün memur, %69,8'sinin ev hanımı ve %66,7'sinin işçi olduğu görülmüştür. Farklı statüye sahip olan ebeveynlerin mesleklerine göre, çocuklarına oyuncak alırken gelişimsel özelliklerine dikkat etme arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu bulunmuştur $\chi^2(sd=2 n=128)=8,34 p<.05$. Burada ebeveynlerin sahip oldukları statüleri artıça çocuklarına oyuncak seçerken gelişim özelliklerine dikkat ettikleri görülmektedir.

Tablo 5. Ebeveynlerin mesleklerine göre çocuklarına tamir aletleri, araba vb. oyuncaklarla oynamasına izin verip vermemesi ile ilgili görüşleri

Mesleği	Tamir Aleti, Araba vs oyuncaklarla oynama durumu			
	İzin verme	İzin vermeme	Toplam	
Memur	N	25	2	27
	%	92,6	7,4	100
İşçi	N	11	4	15
	%	73,3	26,7	100
Ev Hanımı	N	57	29	86
	%	66,3	33,7	100

Tablo 5'e göre; memur olan ebeveynlerin %92,6 oranında çocuklarının tamir aleti, araba vb. oyunlarla oynamasına izin verdiği, işçi olan ebeveynlerin %73,3 oranında ve ev hanımlarının %66,3 oranında izin verdikleri görülmektedir. Ev hanımı olan ebeveynlerin %33,7 oranında tamir aletleri, araba vb. oyuncaklarla oynamalarına izin vermedikleri, işçi olan ebeveynlerin %26,7 oranında ve memur olan ebeveynlerin %7,4 oranında izin vermedikleri görülmüştür. Farklı mesleklere sahip olan ebeveynlerin mesleklerine göre, çocuklarını tamir aleti, araba vb. oyuncaklarla oynamasına izin vermesi arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu bulunmuştur $\chi^2(sd=2 n=128)=7,16 p<.05$.

Tablo 6. Ebeveynlerin mesleklerine göre çocuklarına bebek ve mutfak aletleri gibi oyuncaklarla oynamasına izin verip vermemesi ile ilgili görüşleri

Mesleği	Bebek ve mutfak aletleri gibi oyuncaklarla oynama durumu			
		İzin verme	İzin vermeme	Toplam
Memur	N	22	5	27
	%	81,5	18,5	100
İşçi	N	11	4	15
	%	73,3	26,7	100
Ev Hanımı	N	64	22	86
	%	74,4	25,6	100

Tablo 6 da görüldüğü gibi memur olan ebeveynlerin %81,5 oranında çocuklarının bebek ve mutfak aletleri gibi oyunlarla oynamasına izin verdiği, işçi olan ebeveynlerin %73,3 oranında ve ev hanımlarının %74,4 oranında izin verdikleri görülmektedir. Ev hanımı olan ebeveynlerin %25,6 oranında bebek ve mutfak aletleri gibi oyuncaklarla oynamalarına izin vermedikleri, işçi olan ebeveynlerin %26,7 oranında ve memur olan ebeveynlerin %7,4 oranında izin vermedikleri görülmüştür. Farklı mesleklere sahip olan ebeveynlerin mesleklerine göre, çocuklarını bebek ve mutfak aletleri gibi oyuncaklarla oynamasına izin vermesi arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmüştür ($p>.05$).

Tablo 7. Ebeveynlerin gelir durumuna göre çocuklarına aldıkları oyuncakların gelişim özelliklerine dikkat edip etmediklerine yönelik görüşleri

Gelir Düzeyi	Gelişim Özelliklerine Dikkat Etme Durum			
		Dikkat etme	Dikkat etme	Toplam
Düşük	N	5	10	15
	%	33,3	66,7	100
Orta	N	61	20	81
	%	75,3	24,7	100
İyi	N	30	2	32
	%	93,8	6,3	100

Tablo 7'de ebeveynlerin gelir durumuna göre çocuklarına aldıkları oyuncakların gelişim özelliklerine dikkat edip etmediklerine yönelik ki-kare sonuçları görülmektedir. Gelir durumu iyi olan ebeveynlerin %93,8'i oyuncak seçerken gelişim özelliklerine dikkat ettiğini, gelir durumu orta olan ebeveynlerin %75,3'ü ve gelir durumu düşük olanların %33,3'ü de oyuncak seçerken gelişim özelliklerine dikkat ettiklerini ifade etmektedirler. Gelişim özelliklerine dikkat etmeyen %66,7'lik oranla düşük gelir seviyesine sahip ebeveynleri, %24,7 oranla orta düzey ve %6,3 oranla iyi gelir seviyesine sahip ebeveynler izlemektedir. Ebeveynlerin gelir durumlarına göre, çocuklarına oyuncak alırken gelişimsel özelliklerine dikkat etme arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu bulunmuştur $\chi^2(sd=2$

n=128)=19,89 p<.05. Buradan da anlaşıldığı gibi sosyo-ekonomik düzey arttıkça ebeveynlerin çocuklarına oyuncak seçerken gelişim düzeyine uygun oyuncaklar seçme oranı da artmaktadır.

Tablo 8. Ebeveynlerin sahip oldukları çocuk sayısına göre çocuklarına tamir aletleri, araba vb. oyuncaklarla oynamasına izin verip vermemesi yönelik görüşleri

Sahip olunan çocuk sayısı		Tamir Aleti, Araba vs oyuncaklarla oynama durumu		
		İzin verme	İzin vermeme	Toplam
1	N	7	4	11
	%	63,6	36,4	100
2	N	45	18	63
	%	71,4	28,6	100
3 ve daha fazla	N	41	13	54
	%	75,9	24,1	100

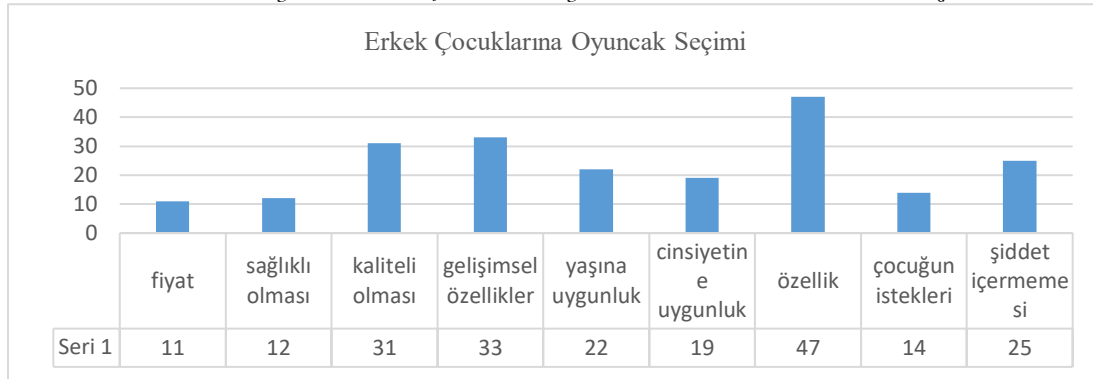
Tablo 8’de belirtilen ki-kare sonuçları göre; 3 ve daha fazla çocuğa sahip olan ebeveynlerin %75,9 oranında çocuklarının tamir aletleri, araba vb. oyuncaklarla oynamalarına izin verdikleri görülürken, 2 çocuğa sahip olan ebeveynlerin %71,4 oranında, 1 çocuğa sahip olan ebeveynlerin %63,6 oranında tamir aleti, araba vb oyuncaklarla oynamalarına izin verdikleri görülmektedir. Farklı sayıda çocuğa sahip olan ebeveynlerin sahip oldukları çocuk sayısına göre, çocuklarının tamir aleti, araba vb. oyuncaklarla oynamasına izin vermesi arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmüştür ($\chi^2(sd=2 n=128)=0,78 p>.05$). Aynı Tablode ebeveynlerin sahip oldukları çocuk sayılarına göre çocuklarının bebek, bebek oyuncakları ve mutfak aletleri gibi oyuncaklarla oynamasına izin verip vermemesi yönelik yapılan ki-kare analizlerinde de anlamlı bir fark bulunamamıştır ($\chi^2(sd=2 n=128)=0,08 p>.05$).

Tablo 9. Ebeveynlerin oyuncak tercihlerine ilişkin betimsel bulgular

Özellikler	N	%
Kalite		
Evet	102	79,7
Hayır	26	20,3
Fiyat		
Evet	117	91,4
Hayır	11	8,6
Çocuğun İsteği		
Evet	114	89,1
Hayır	14	10,9
Gelişim Özelliği		
Evet	96	75
Hayır	32	25
Bebek İle Oynama		
Evet	97	75,8
Hayır	31	24,2
Tamir Aletleri İle Oynama		
Evet	93	72,7
Hayır	35	27,3

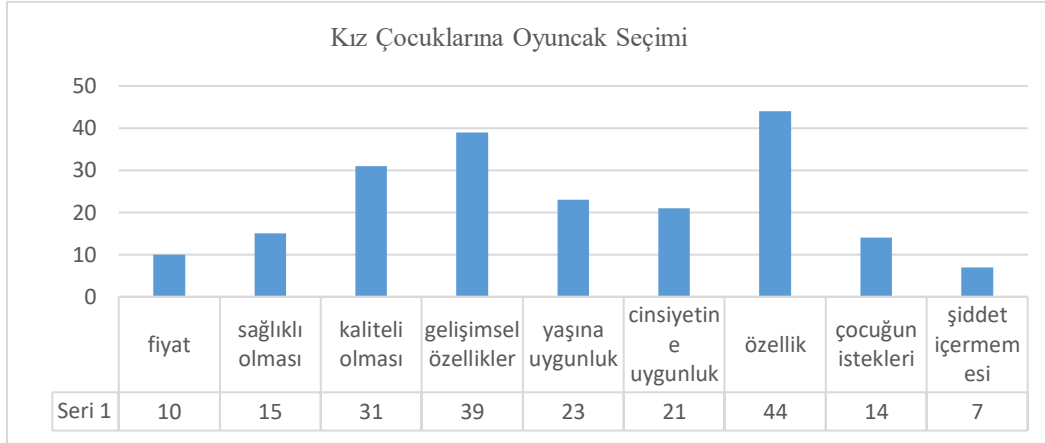
Tablo 9’da görüldüğü gibi ebeveynlerin çocukları için oyuncak seçerken nelere dikkat edip nelere dikkat etmediğini belirlemek için uygulanan ankete ebeveynlerin verdiği cevaplar şu şekildedir. Ebeveynler çocuklarına oyuncak seçerken oyuncakın kaliteli olması sorusuna %79.7 olumlu cevap vermiş, oyuncak alırken kaliteli olmasına dikkat ettiklerini belirtmişlerdir. Oyuncak alırken fiyatına dikkat eder misiniz, sorusuna %91,4’ü evet yanıtını vermiştir. Ebeveynlerden %89,1 oyuncak seçerken çocuklarının ilgi ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurduklarını ifade etmişlerdir. Ebeveynlerin %75’i çocuklarına oyuncak alırken bu konuda bilgi sahibi olan öğretmenlerde görüş aldıklarını ve gelişim özelliklerine uygun oyuncak almaya dikkat ettiklerini belirtmişlerdir. Ebeveynlerin %75,8’si çocuklarının bebek, mutfak gereçleri ile oynamasına izin verirken, ebeveynlerden %72,8’ü araba, tamir aletleri gibi oyuncaklarla oynamasına izin verdikleri görülmüştür.

Grafik 1. Ebeveynlerin erkek çocuklarına oyuncak alırken dikkat ettikleri özellikler

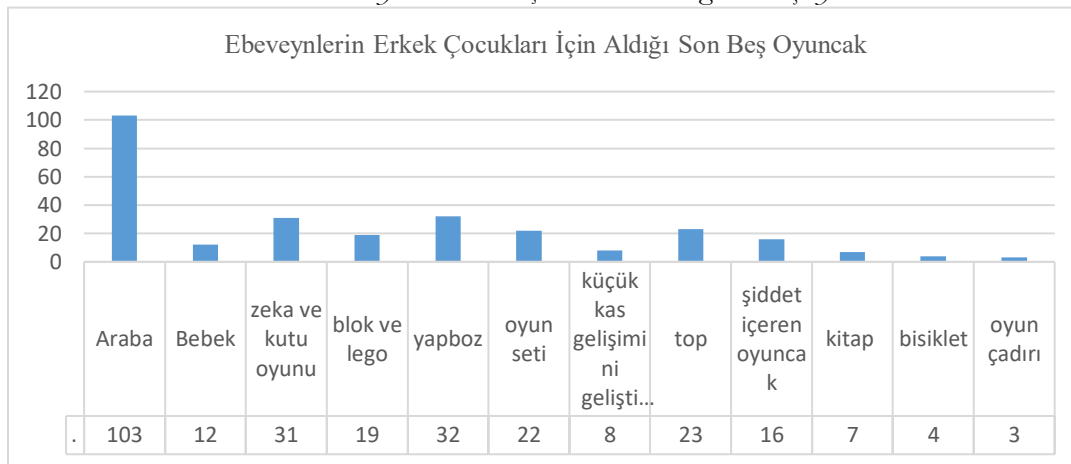
Grafik 1.’de ebeveynlerin erkek çocuklarına oyuncak alırken dikkat ettikleri özellikler ile ilgili bilgiler verilmiştir. Ebeveynlere erkek çocuklarına oyuncak alırken nelere dikkat edilmelidir, sorusu yöneltilmiştir. Ebeveynler erkek çocuklarına oyuncak alırken; gelişimsel özelliklere katkı sağlamasına(n:33), oyuncakın özelliğine(n:47), kalitesine(n:31), çocuğun isteklerine(n:14), şiddet içermemesine(n:25), sağlık açısından uygunluğuna(n:12), fiyatı(n:11), çocuğun yaşına uygunluğuna(n:22), çocuğun cinsiyet özelliklerine uygunluğuna(n:19) dikkat ettiklerini belirtmişlerdir. Ebeveynlerden E27 Erkek çocuklarına oyuncak alırken nelere dikkat edersiniz sorusuna “*eğitici oyuncak olmasına, zarar verici olmamasına(sivri, kesici vb.),çocuğumu saldırganlığa teşvik edici olmamasına, hayal gücünü desteklemesine*” şeklinde cevap verirken; ebeveynlerden E87 “*yaşına ve cinsiyetine uygun olan oyuncak almaya dikkat edilmelidir*” diye cevap verirken; ebeveynlerden E102 “*çocuğumun gelişimini olumsuz etkileyebilecek oyuncaklardan kaçınırım. Oyuncakın Türk Standartları Enstitüsüne uygun olup olmadığına bakarım. Çocuğumun bedenine zarar verebilecek oyuncaklardan almam*” şeklinde cevap vermiştir.

Grafik 2. Ebeveynlerin kız çocuklarına oyuncak alırken dikkat ettikleri özellikler

Grafik 2’de ebeveynlerin kız çocuklarına oyuncak alırken dikkat ettikleri özellikler ile ilgili bilgiler yer almaktadır. Ebeveynlere kız çocuklarına oyuncak alırken nelere dikkat edilmelidir, sorusu yöneltilmiştir. Ebeveynler kız çocuklarına oyuncak alırken; gelişimsel özelliklere katkı sağlamasına (n:39), oyuncanın özelliğine (n:44), kalitesine (n:31), çocuğun isteklerine (n:14), şiddet içermemesine (n:7), sağlık açısından uygunluğuna (n:15), fiyatı (n:10), çocuğun yaşına uygunluğuna (n:23), çocuğun cinsiyet özelliklerine uygunluğuna(n:21) dikkat ettiklerini belirtmişlerdir. Ebeveynlerden E31 kız çocuklarına oyuncak alırken nelere dikkat edersiniz sorusuna “kalite, cinsiyetine uygunluk, yaş, zihinsel gelişime katkısı” şeklinde cevap verirken; ebeveynlerden E127 “sağlıklı ve kaliteli olmasına” ve ebeveynlerden E37 “kız çocuklarında alışlagelmişin yanında bebekler ve mutfak oyuncaklarının yanında bir baba olarak düşünürsem; oyuncularda kız erkek ayrımı yapılmadan çocuğumu geliştirecek her türlü oyuncakla oynamasına dikkat ederim.” şeklinde cevap vermiştir.

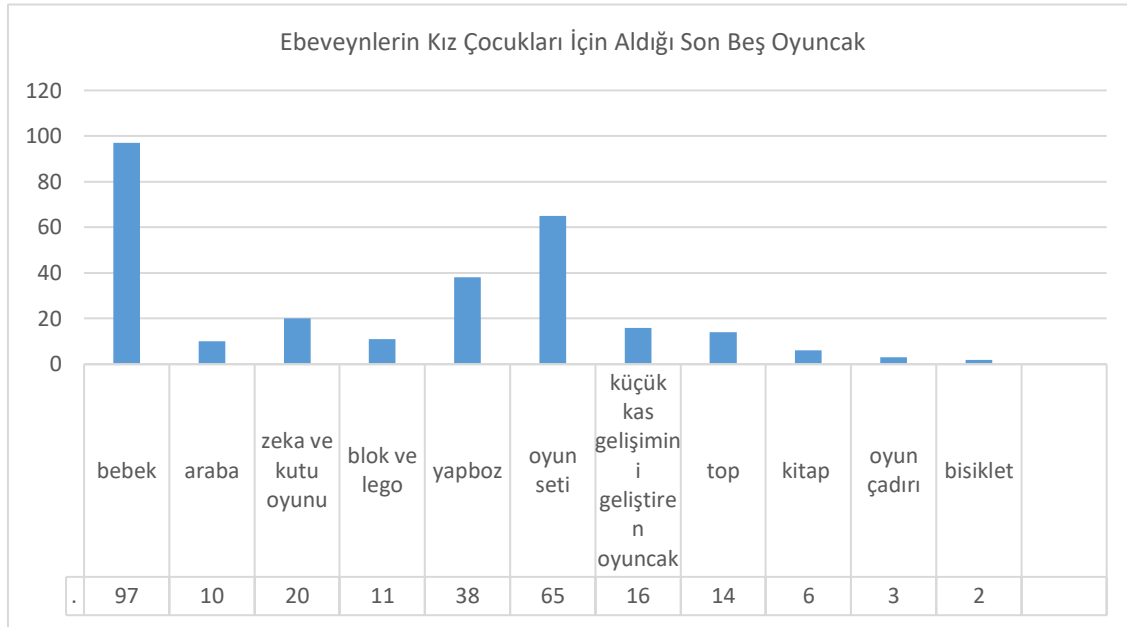
Grafik 3. Ebeveynlerin erkek çocuklarına aldığı son beş oyuncak

Ebeveynlerin çocukları için aldığı son 5 oyuncak yazmaları istenmiştir. Ebeveynlerin erkek çocukları için aldıkları son 5 oyuncak baktığımızda, araştırmaya katılan ailelerin çocukları için; 103 tane

araba, 12 tane bebek ve bebek eşyaları, 31 tane zekâ ve kutu oyunları aldıkları, 19 tane lego ve blok aldıkları, 32 tane yapboz aldıkları, 22 tane çeşitli oyun setleri, 8 tane küçük kas gelişimini destekleyen oyun hamuru, kalem gibi oyuncaklar, 23 tane top, 16 tane şiddet içeren oyuncak, 7 tane kitap, 3 oyun çadırı ve 4 tane bisiklet aldıklarını belirtmişlerdir (Grafik 3).

Grafik 4. Ebeveynlerin kız çocuklarına aldığı son beş oyuncak

Ebeveynlerin çocukları için aldığı son 5 oyuncak yazmaları istenmiştir. Ebeveynlerin kız çocukları için aldıkları son 5 oyuncakta baktığımızda, 97 tane bebek ve bebek eşyaları, 10 tane araba, 20 tane zeka ve kutu oyunları aldıkları, 11 tane lego ve blok aldıkları, 38 tane yapboz aldıkları, 65 tane çeşitli oyun setleri, 16 tane küçük kas gelişimini destekleyen oyun hamuru, kalem gibi oyuncaklar, 14 tane top, 6 tane kitap, 3 oyun çadırı ve 2 tane bisiklet aldıklarını belirtmişlerdir. Kız çocuğu olan ebeveynler şiddet içeren oyuncakları çocuklarına hiç almamışlardır (Grafik 4).

Tablo 10. Çocukların tamir aletleri ile oynamasına sosyo-demografik özelliklerin etkisi (bağımlı değişken: tamir aleti)

	Standart (β)	Std. Hata	T	P	VIF	ANOVA	R ²
Sabit	1,576	,316	4,990	,000			
Çocuk Cinsiyeti	-,107	,076	-1,399	,164	1,003	F=3.555 P=0.009	.104
Mesleği	,050	,059	,856	,394	1,601		
Eğitim Durumu	-,087	,042	-2,086	,039	1,622		
Aile Yapısı	,043	,076	,564	,574	1,020		

Araştırmada bağımlı değişken üzerinde bağımsız değişkenlerin etkisini gösteren çok değişkenli doğrusal regresyon analizi sonuçları sunulmuştur. Öncelikle modelin bütünü değerlendirildiğinde Anova sonuçları kapsamında çok değişkenli doğrusal regresyon modeli anlamlı bulunmuştur ($F=3.555$; $p < 0.009$). Bağımsız değişkenlerin anlamlı olup olmadığı için ise t değerlerine bakılmıştır. Bu kapsamda çocuğun cinsiyeti, meslek ve aile değişkenleri regresyon modeli üzerinde etkili değilken, eğitim durumu değişkeni etkilidir. Diğer taraftan hesaplanan r-kare değeri $R^2 = .104$ 'tür. Bu sonuç bağımlı değişkendeki değişimin %10'nun modele dahil edilen bağımsız değişkenler tarafından açıklandığını göstermektedir. Ayrıca VIF değerlerinin 10'dan düşük olması çoklu doğrusal bağlantı sorunu olmadığını göstermektedir. Bu sonuçlara bağlı olarak hipotez kabul edilmiştir. Eğitim durumu yükseldikçe ailelerin tamir aleti, araba vb. oyuncaklar ile oynamasına izin verdiği görülmektedir. Ayrıca çocuklarının cinsiyetlerinin kız ya da erkek olmasının tamir aletleri, araba vb. gibi oyuncaklarla oynamasına mani olmadığını söyleyebiliriz.

Tablo 11. Çocukların bebek ile oynamasına sosyo-demografik özelliklerin etkisi (Bağımlı değişken: bebek)

	Standart (β)	Std. Hata	T	P	VIF	ANOVA	R^2
Sabit	1,332	,301	4,429	,000			
Çocuk Cinsiyeti	,239	,073	3,286	,001	1,003	F=4.185 P=0.003	.120
Mesleği	-,046	,056	-,813	,418	1,601		
Eğitim Durumu	-,089	,040	-2,244	,027	1,622		
Aile Yapısı	-,005	,073	-,066	,947	1,020		

Tablo 11'de araştırmada bağımlı değişken üzerinde bağımsız değişkenlerin etkisini gösteren çok değişkenli doğrusal regresyon analizi sonuçları sunulmuştur. Öncelikle modelin bütünü değerlendirildiğinde Anova sonuçları kapsamında çok değişkenli doğrusal regresyon modeli anlamlı bulunmuştur ($F=4.185$; $p < 0.003$). Bağımsız değişkenlerin anlamlı olup olmadığı için ise t değerlerine bakılmıştır. Bu kapsamda meslek ve aile değişkenleri regresyon modeli üzerinde etkili değilken, cinsiyet ve eğitim durumu değişkeni etkilidir. Diğer taraftan hesaplanan r-kare değeri $R^2 = .120$ 'dir. Bu sonuç bağımlı değişkendeki değişimin %12'sinin modele dahil edilen bağımsız değişkenler tarafından açıklandığını göstermektedir. Ayrıca VIF değerlerinin 10'dan düşük olması çoklu doğrusal bağlantı sorunu olmadığını göstermektedir. Ailelerin eğitim durumu arttıkça bebek ve bebek gereçleri ile oynamalarına izin verdikleri görülmüştür. Tamir aletleri, araba vb. oyuncak ile oynamalarında anlamlı bir fark yok iken burada çocukların cinsiyetine anlamlı bir fark çıkması, özellikle de erkek çocuklarının cinsiyetine uygun görülen oyuncak ile oynamasına izin verdikleri olarak düşünülebilir.

Tartışma ve Sonuç

Araştırma sonucunda ebeveynlerin oyuncak alırken oyuncuğun kalitesine, gelişim düzeyine uygunluğuna, oyuncuğun fiyatına, çocuğun isteğine dikkat ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Ebeveynlerin oyuncak seçerken dikkat ettiği faktörler ile ilgili yapılan diğer çalışmalarda da benzer sonuçlar bulunmuştur. Adak Özdemir ve Ramazan (2012)'ın yaptığı çalışmada da annelerin çocukları için oyuncak alırken oyuncuğun sağlam ve güvenli olmasına, gelişimine uygun olmasına ve fiyatına dikkat ettiklerini belirtmişlerdir. Zengin ve Yayan (2017)'ın yaptığı çalışmada ebeveynlerin oyuncak tercihinde bulunurken farklı özellikleri göz önünde bulundurdıkları görülmektedir. Demirkaya ve ark.(2018)'nın yaptığı araştırmada da anne-babaların oyuncak alırken oyuncuğun fiziksel özelliklerine, fiyatına, sağlık açısından uygunluğu gibi özelliklere dikkat ettiklerini ortaya koymuşlardır.

Ebeveynlerin öğrenim düzeyi yükseldikçe oyuncak seçiminde çocuğun gelişim özelliklerine daha fazla dikkat ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Kayılı ve ark. (2018)'nın yaptığı çalışmada da ebeveynlerin eğitim durumu artıkça oyuncuğun, çocuğun gelişim özelliklerine uygun olmasına daha fazla önem verdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bolışık ve ark. (2014) yılında yaptığı bir araştırmada da eğitim düzeyleri arttıkça oyuncuğun güvenli olmasına yani kaliteli olmasına önem verdikleri bulunmuştur.

Ebeveynlerin çocuklarına cinsiyetine uygun oyuncak aldıkları ya da lego, kitap, top gibi genellikle her iki cinsiyet için uygun olduğu düşünülen oyuncakları almayı tercih ettikleri araştırma sonucunda görülmüştür. Ayrıca çocuklarına aldıkları oyuncak ile çocukları toplumsal cinsiyet rollerine uygun olarak yönlendirdikleri düşünülmektedir. Kayılı ve ark. (2018) yılında yaptıkları araştırmalarında ailelerin çocuklarına cinsiyet kalıplarına uygun olarak oyuncak seçtikleri ve çocuklarını bu şekilde yönlendirildikleri sonucu bulunmuştur. Özdemir (2019)'ın yaptığı çalışmasında da annelerin çocuklarına cinsiyetlerine uygun oyuncaklar seçtiği yada cinsiyeti olmayan lego, yapboz gibi oyuncaklar aldığı görülmüştür. Yağan Güder ve Güler Yıldız (2016) tarafından yapılan çalışmada da ebeveynlerin çocuklarının cinsiyetlerine özgü oyuncaklarla oynamasını tercih ettikleri belirlenmiştir.

Ebeveynlerin düzenli bir işleri ve ekonomik gelirleri olduğu müddetçe, çocuklarına aldıkları oyuncaklarda gelişim özelliklerine dikkat ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Aydılek Çiftçi ve Özgün (2011)'ün yılında yaptığı araştırmada anne babaların ekonomik düzeyleri arttıkça çocukların gelişimlerini daha da önemsedikleri ve çocuklarının cinsel kimliklerini kazanma konusunda daha bilinçli oldukları sonucunu bulmuşlardır.

Sonuç olarak; ebeveynler oyuncak seçerken farklı özellikleri göz önünde bulundurdıkları, en önemlisi çocuklarının cinsiyetlerine uygun olduğu düşünülen oyuncakları tercih ettikleri görülmüştür. Alım gücü olan ebeveynlerin çocuklarına oyuncak alırken kalitesine, çocuğunun gelişim özelliklerine ve çocuğunun isteklerine daha fazla dikkat ettikleri bulunmuştur. Genellikle ebeveynlerin çocuklarına cinsiyetlerine uygun olduğu düşünülen oyuncakları aldıkları ve cinsiyetine uygun olduğu düşünülen oyuncaklarla oynamasına izin verdikleri görülmüştür. Ebeveynlerin özellikle erkek çocuklarının cinsiyetine özgü olduğu düşünülen araba, tamir aletleri ve şiddet içeren oyuncaklar ile oynamalarına izin verirken, bebek ile oynamalarına çoğunluğunun izin vermediği görülmüştür. Bu erkek çocuklarına

alınan oyuncak çeşitlerinde de açıkça görülmektedir. Ebeveynlerin kız çocuklarına ise cinsiyetine uygun olduğu düşünülen bebek ve mutfak oyuncakları ile oynamasına daha çok izin verilirken; araba, tamir aleti gibi erkek cinsiyetine uygun olarak düşünülen oyuncaklarla oynamasına da müsaade ettikleri görülmüştür. Bunun toplumda oluşan erkek ve kadın rolleri ile ilgili olduğu düşünülebilir. Çünkü toplumun kadın ve erkek için öngördüğü çeşitli roller vardır. Kadın evde temizlik yapar, çocuk bakar; erkek ise işe gider, para kazanır ve erkek güçlüdür. Oyuncaklarında çocukları hayata hazırladığını düşünen ebeveynler; çocuklarına toplumun onlardan beklediği rolleri kazanmaları için özellikle erken çocukluk döneminde cinsiyetlerine uygun olduğu düşünülen oyuncaklarla oynamalarına müsaade etmektedirler. Ayrıca eğitim düzeyi yükseldikçe ebeveynlerin çocukların gelişimi desteleyen oyuncakları daha fazla aldıkları görülmüştür. Ancak ailelerinin yapısal özelliklerinin, ebeveynlerin sahip oldukları çocuk sayılarının ve ebeveynlerin cinsiyetlerinin çocuklarının oynamalarına izin verdikleri oyuncaklara etki etmediği bulunmuştur.

Öneriler

Bu sonuçlar doğrultusunda; ebeveynlerin çocuklarına oyuncak alırken sadece cinsiyetlerine uygun olduğu düşünülen oyuncak almamaları, her iki cinsiyete uygun oyuncak seçmeleri konusunda bilgilendirilmelidir. Çünkü çocuklar hayattaki rollerini oyuncaklarla deneyimleyerek öğrenmektedirler. Çocuklar için oyun ve oyuncakların hayatı tanıma ve anlama aracı olduğu hatırlatılarak, çocukların farklı deneyimler elde edebileceği oyuncak seçmeleri için ebeveynler teşvik edilmelidir. Ebeveynlere oyuncak tercihleri ve oyuncak seçerken dikkat etmeleri gereken özellikler ile ilgili seminerler, toplantılar yapılabilir. Oyuncak alırken sadece çocuğun tek bir gelişim alanına değil de birçok gelişim alanına hitap edecek oyuncaklara da yer vermeleri gerektiği vurgulanmalıdır.

Kaynakça

- Adak Özdemir, A., Ramazan, O.(2012). Akkaş, İ. (2019). Oyuncağa Çocuk, Anne Ve Öğretmen Bakış Açısı. *Eğitim Bilimleri Araştırma Dergisi*, 2(1):2-16.
- Aydilek Çiftçi, M., Özgün, Ö. (2011). Cinsiyet Ve Toplumsal Cinsiyet Kavramları Çerçevesinde Ortaya Çıkan Toplumsal Cinsiyet Ayrımcılığı. *Ekev Akademi Dergisi*, IcoaeF Özel Sayısı, 97-118.
- Bolışık, B., Bal Yılmaz, H., Yavuz, B., Tural Büyük, E. (2014). Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Oyuncak Tercihlerinin Ve Akran Etkileşimlerinin Ebeveyn Cinsiyet Rollerini Algısı Bağlamında İncelenmesi. *Journal Of New World Sciences Academy*, 6(3).
- Bolışık, B., Bal Yılmaz, H., Yavuz, B., Tural Büyük, E. (2014). Yetişkinlerin Çocuklar İçin Oyuncak Seçimine Yönelik Davranışlarının İncelenmesi, *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 3 (4), 976-990.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2019). Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri. Ankara. Pegem akademi, 184.
- Can, S. (2016). *Cezayirde yanında çocuğu olan annelerin ve çocuklarının oyun ve oyuncaklar hakkındaki görüşlerinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Demirkaya, G., Öztürk Kömleksiz, F., Özdemir, S. (2018). Okul Öncesi Dönemde Çocuğu Olan Anne-Babaların Geçmişte Kullandıkları Oyuncaklar Ve Oyuncak Seçiminde Dikkat Ettikleri Unsurlar. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26 (6) , 2001-2009.
- Dilci, T., Arslan, A. (2017). Çocuk Oyuncaklarının Çocukların Gelişim Alanlarına Yönelik Etkilerinin Günümüz Bağlamında İncelenmesi (Sivas İli Örneği). *Sosyal bilimler dergisi*, 7(13): 35-48.
- Egemen, A., Yılmaz, Ö., Akil, İ. (2004). Oyun, Oyuncak ve Çocuk. *ADÜ Tıp Fakültesi Dergisi*, 5(2), 39-42.
- Erden, Ş. (2001). *Anaokullarına devam eden çocukların ebeveyn ve öğretmenlerinin çocuk oyun ve oyuncakları hakkında görüşlerinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Esen, M. (2008). Geleneksel Çocuk Oyunlarının Eğitimsel Değeri ve Unutulmaya Yüz Tutmuş Ahıska Oyunları. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(2),357-367.
- Gülay Ogelman, H., Aytaç, P., Erol, A., Erdentuğ, F., Akdeniz Yolaç, Ö., Güner Özbilenler, M. (2019). Anne-Baba Ve Çocuk Görüşleri Doğrultusunda Oyun. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(2), 65-87.
- Günay, G., Bener, Ö. (2011). Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rollerini Çerçevesinde Aile İçi Yaşamı Algılama Biçimleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 15 (3), 157-171.
- Güney, O. (2012). 5-6 Yaş çocuklarında algılanan cinsiyet kalıp yargılarına ilişkin ebeveyn beklentileri ile oyuncak tercihleri arasındaki ilişki (Yüksek lisans tezi). Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Healey, A., Mendelsohn, A., Selecting Appropriate Toys for Young Children in the Digital Era, *Pediatrics*. Volume 143, number 1.

- Council On Early Childhood (2019).
- Kahraman, P.B., Başal, H.A. (2011). Anne Eğitim Düzeyine Göre Çocukların Cinsiyet Kalıp Yargıları İle Oyun Ve Oyuncak Tercihleri. *Yeni Dünya Bilimleri Akademisi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1C0376, 6, (1), 1335-1357.
- Kayılı, G., Alpsoy, S., Vural, E.S., Babuccu, M., Kul, A., Ahrazoğlu, S., Fındık, Z.B., Arıcı, H., Sayım, A., Doğan, E. (2018). Farklı Okul Öncesi Eğitim Programlarına Devam Eden Çocukların Ebeveynlerinin Oyuncak Tercihlerinin İncelenmesi. Ed. Tapur, D., Avşaroğlu, S., Arslan, E., Kılınç, M. Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları 2018, Konya: Çizgi Kitabevi Yayınları.
- Kırman, A. (2019). *Çocuk kitaplarında oyun ve oyuncak kavramının incelenmesi* (Doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Kuğuoğlu, S., Kürtüncü Tanır, M. (2006). Gelişim dönemlerine göre oyunun terapötik kullanımı. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 22(1): 293-304.
- Menekşe, F. N. (2019). 3-6 yaş arası okul öncesi çocukların oyuncak tercihleri ve cinsiyet kalıp yargıları ile ebeveynlerinin toplumsal cinsiyet algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (1): 821-836.
- Ömeroğlu, E., Ersoy, Ö., Tezel Şahin, F., Kandır, A., Turla, A. (2007). Okul Öncesi Eğitimde Drama Teoriden Uygulamaya. Ankara: Kök Yayıncılık, 11-12.
- Özdemir, H. (2019). *Erken Çocukluk Dönemindeki Çocukların, Annelerinin Ve Öğretmenlerinin Oyun Ve Oyuncaklara İlişkin Cinsiyet Kalıp Yargılarının İncelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.
- Özyeşer Cinel ,N. (2006). *Farklı sosyo ekonomik düzeydeki 3-6 yaş grubu çocuğu olan anne babaların oyuncak ve oyun materyalleri hakkındaki görüşlerinin ve bu yaş grubu çocukların sahip oldukları oyuncak ve oyun materyallerinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Yağan Güder, S., Alabay, E. (2016). 3-6 yaş arasındaki çocukların oyuncak tercihlerinin toplumsal cinsiyet bağlamında incelenmesi. *Abi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 17,(2), 91-111.
- Yağan Güder, S., Güler Yıldız, T. (2016). Okul öncesi dönemdeki çocukların toplumsal cinsiyet algılarında ailenin rolü. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(2): 424-446 (2016).
- Yılmaz, S. (2018). Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Günlük Hayattaki Yansımaları: Çorum/Alaca Örneği. *İmgelem*, 2 (2), 59-79.
- Yorgancı, F. (2008). *İlköğretim ders kitaplarında toplumsal cinsiyet rollerinin inşası* (Yüksek lisans tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Afyon.
- Zengin, M., Yayan, E. H. (2017). 3-6 Yaş Çocukların Oyuncak Kullanımına İlişkin Ebeveyn Görüşlerinin İncelenmesi. *İ.Ü. Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 5(2),1-12..